
**Eesti tegevuskava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325
„Naised, rahu ja julgeolek“
rakendamiseks Eestis 2010-2014**

Elluviimise aruanne perioodil 01.01. – 31.12.2014

Sissejuhatus

1. 2000. aasta oktoobris võttis ÜRO Julgeolekunõukogu vastu resolutsiooni 1325 (edaspidi *res 1325*) „Naised, rahu ja julgeolek“, milles pöörati tähelepanu asjaolule, et sõjad ja konfliktid avaldavad ebaproportsionaalselt suurt mõju naistele ja lastele.
2. Teema Eesti-siseseks edendamiseks võttis Vabariigi Valitsus 2010. aasta oktoobri kabinetinõupidamisel teadmiseks dokumendi „Eesti tegevuskava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 "Naised, rahu ja julgeolek" rakendamiseks Eestis aastatel 2010–2014“. Tegevuskavas nähti ette eri valdkondade riiklikud ja rahvusvahelised tegevused ning iga valdkonna juhtiv ametkond.
3. Aruanne kajastab Eesti tegevusi perioodil 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2014, tulenevalt mõne projekti kestusest on käsitletud ka 2013. ja 2015. aasta tegevusi.

Kokkuvõte

4. Res 1325 Eesti tegevuskava täitmisel ning analüüsimises osalesid aktiivselt Kaitseministeerium, Sotsiaalministeerium, Välisministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti NATO Ühing, MTÜ Mondo, MTÜ Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus ning Naiskodukaitse. Res 1325 tegevuste elluviimisesse kaasati otseselt või kaudselt veel teisi institutsioone.
5. Res 1325 tegevuskava 2014. aasta elluviimise aruandest nähtub, et Eesti peab res 1325 eesmärkide täitmisega seotud tegevusi aktuaalseteks ja olulisteks ning soovib edu toonud riigisisest ja rahvusvahelist igakülgset koostööd senisel moel jätkata.
6. Rahvusvahelisel tasandil tutvustas Eesti res 1325 riiklikku tegevuskava ning selle täitmist ÜRO-s, NATO-s, EL-is ja OSCE-s ning nimetatud organisatsioonide kehamites. Keskendudes naiste võimestamisele hariduse kaudu, inimõiguste, sealhulgas väljendus-, interneti- ning meediavabaduse kaitsele ja edendamisele ning võitlusele karistamatusega, osales Eesti aktiivselt nende organisatsioonide res 1325 poliitika kujundamises ja elluviimises.
 - Eesti võttis tegusalt osa ÜRO naiste staatuse komisjoni (Commission on Status of Women, CSW) tööst.
 - Res 1325 temaatika on kesksel kohal Eesti ÜRO Inimõiguste Nõukogu tegevuses, nõukogu liige oleme aastatel 2013–2015. Res 1325 temaatika on Eesti inimõiguslaste prioriteetide seas.
 - Eesti rõhutab res 1325 aspektidele tähelepanu pööramise ning asjakohaste tegevuste elluviimise tähtsust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (International Criminal Court, edaspidi *ICC*) Rooma statuudi kontekstis. Kuna naised on suurim rühm seksuaalvägivalla ohvrite hulgas, peab võitlusega karistamatuse vastu kaasnema nende

suurem osalemine rahu- ja julgeolekutegevustes. Eesti toetab põhimõtet, et res 1325 ja selle jätkuresolutsioonide täitmine peaks olema ÜRO pideva tähelepanu all.

- 2014. aastal jätkas Eesti res 1325 tegevusplaani koostamise tähtsustamist OSCE-s. Eraldi tegevusplaani vastuvõtmine ei ole organisatsioonisisese konsensuse puudumise tõttu õnnestunud, kuid res 1325 valdkonda on käsitletud 2004. aastast OSCE soolise võrdõiguslikkuse edendamise tegevusplaanis (*2004 OSCE Action Plan for the Promotion of Gender Equality*).
- Eesti toetas 2012. aastal loodud NATO peasekretäri eriesindaja naiste, rahu ja julgeoleku küsimustes ametikoha muutmist alaliseks ametikohaks ning sellekohase otsuse kiitis Eesti peaminister heaks koos teiste riigi- ja valitsusjuhtidega septembris Walesis toimunud NATO tippkohtumisel. Esimese alalise eriesindajana asus oktoobris ametisse suursaadik Marriët Schuurman, kellega on arendatud tihedat ja sisukat koostööd.
- Eesti jätkas 2014. aastal aktiivset arengu- ja humanitaarabi koostööd prioriteetsete partnerriikidega. Välisministeerium rahastas res-ga 1325 seotud projekte 2014. aastal 419 049 euroga. Valitsusasutused koos vabauhendustega viisid ellu projekte, mis käsitlesid naistevastase vägivalla tõkestamist ning naiste ja laste ühiskondlikku ning hariduslikku võimestamist, nii kahe- kui ka mitmepoolse koostöö vormis Afganistanis, Armeenias, Gruusias, Jeemenis, Kõrgõzstanis, Moldovas, Palestiinas, Tadžikistanis ja Valgevenes.

7. Nagu ka eelnevatel aastatel jätkus rahvusvaheline ja riigisisene ametkondade ja vabauhenduste koostöö res-s 1325 ning selle Eesti tegevuskavas ettenähtud eesmärkide saavutamiseks. Eesti jätkab res 1325 tegevuskava sisu, järelduste ja õppetundide tutvustamist nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt, samuti jätkub res 1325 alane koostöö Eesti prioriteetsete partnerriikidega.

I. Poliitiline ja diplomaatiline tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides

8. Eesti poliitiline ja diplomaatiline tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides on olnud aktiivne ning tulemuslik. Eesti on teavitanud oma tegevustest nii EL-i, OSCE-d, ÜRO-d kui ka NATO-t ning edastanud tegevusülevaated nimetatud organisatsioonide raportitesse lisamiseks. Samuti on Eesti esitanud seisukohti nende organisatsioonide tööorganites, nagu ÜRO Inimõiguste Nõukogus ja ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Ametis (UN Women). Rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu on Eesti tutvustanud oma res 1325 alast tegevust Eesti arengu- ja humanitaarabi koostöö partnerriikides.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel

9. Eesti on arvestanud res 1325 põhimõtteid osalemisel ÜRO Inimõiguste Nõukogu töös. Samuti on Eesti käsitlenud teiste riikide inimõiguste aruande perioodilises ülevaatuses (*Universal Periodic Review, UPR*) naiste õiguste ning soolise võrdõiguslikkuse teemat. Sellega on Eesti lisanud res 1325 aspektid ÜRO kehamile esitatavasse aruandesse, soodustades seeläbi asjakohase tegevuse rahvusvahelist järelevalvet.

10. UN Womeni ning naiste staatuse komisjoni liikmena toetas Eesti eesmärki tugevdada naiste rolli ühiskonnas ja parandada rahvusvaheliste organisatsioonide koostööd selle eesmärgi tõhusamaks täitmiseks. Eesti on neis foorumites pidevalt tutvustanud oma seisukohti naiste rolli tugevdamise kaitseks, sealjuures Eestile olulistest valdkondades,

nagu inimõigused ja vabadused, sooline võrdõiguslikkus, haridus, infotehnoloogia- ja kommunikatsioon, naiste võimestamine ning võitlus naistevastase seksuaalvägivallaga. Riigikogu väliskomisjoni liikmed kohtusid aasta lõpus New Yorgis UN Womeni res 1325 teema ekspertidega ning vahetasid vastastikku infot ja kogemusi.

11. ÜRO juures asuva Eesti alalise esinduse töös pöörati res-le 1325 kogu 2014. aasta jooksul rohkesti tähelepanu. Teemat käsitleti paljudes sõnavõttudes, sealhulgas nii ÜRO Julgeolekunõukogu avatud aruteludel naiste, rahu ja julgeoleku ainetel kui ka seonduvatel teemadel. Välisminister Urmas Paet esines Eesti ja Läti nimel asjakohasel julgeolekunõukogu avatud arutelul 28. oktoobril. Urmas Paet oli arutelul osalenutest ainuke minister ning meie osaluse tase näitas seda selgemalt, et tegemist on riigi jaoks esmatähtsa teemaga, samuti sai kõne mitmelt poolt positiivset tagasisidet. Arutelu põhiteemadeks olid naissoost pagulaste suur arv ja pagulase staatusega seonduvad riskid. Eesti sõnavõtt on kättesaadav alalise esinduse kodulehel: <http://www.un.estemb.org/est/koned/aid-1065>.
12. Res 1325 vastuvõtmisest möödub 2015. aastal 15 aastat. Selle tähistamiseks ning tehtud töö hindamiseks viib UN Women läbi ülemaailmse uuringu res 1325 rakendamise kohta. Uuringut juhivad endine ÜRO lastevastase vägivalla vastase võitluse eriesindaja Radhika Coomaraswamy. Eesti on osalenud kõigil res 1325 sõprade grupi kohtumistel (gruppi juhivad Kanada) ning toetas 2014. aasta lõpus ülemaailmse uuringu tegemist 10 000 euroga. Lisaks toetab Eesti rahaliselt ÜRO peasekretäri eriesindajat konfliktides esineva seksuaalvägivalla teema käsitlemisel ning asjakohast eksperdirühma.
13. NATO-s jätkasime aktiivselt panustamist juba 2013. aastal alustatud tegevusse, mille eesmärk oli rakendada res 1325 ning teiste seotud ÜRO resolutsioonide põhimõtteid NATO institutsioonides ning NATO juhitud operatsioonides. Osalesime ametlikes formaatides ja mitteametlikes töörühmades, mis tegelesid 2014. aastaks püstitatud eesmärgi täitmisega ehk resolutsioonide rakendamist käsitlevate dokumentide ühtseks NATO resolutsioonide poliitikaks koondamisega. Toetasime 1. aprillil NATO välisministrite kinnitatud uut poliitikat ning panustasime aktiivselt selle poliitika elluviimise tegevuskava väljatöötamisse. Tegevuskava kinnitasid välisministrid juunis.

Üheks meie jaoks oluliseks põhimõtteks oli võimalikult palju kaasata selle ühtse poliitika väljatöötamisse partnerriikide ja NATO juhitud operatsioonide, missioonide ning kriisihalduse aktiivseid toetajaid, samuti aitasime NATO rakendusplaani väljatöötamise kestel korraldada konsultatsioone liitlas- ja partnerriikide kodanikuühiskonna esindajatega.

Eesti toetas 2012. aastal loodud NATO peasekretäri eriesindaja naiste, rahu ja julgeoleku küsimustes ametikoha muutmist alaliseks ametikohaks ning sellekohase otsuse kiitis Eesti peaminister heaks koos teiste riigi- ja valitsusjuhtidega septembris Walesis toimunud NATO tippkohtumisel. Esimese alalise eriesindajana asus oktoobris ametisse suursaadik Marriët Schuurman, kellega on arendatud tihedat ning sisukat koostööd. 2014. aasta lõpus osales eriesindaja Eesti Inimõiguste Instituudi korraldatud inimõiguste aastakonverentsil "Väärikus inimõiguste kontekstis" ning konsultatsioonidel Kaitseministeeriumis ja Välisministeeriumis.

II. Kahe- ja mitmepoolne arengukoostöö ja humanitaarabi naiste olukorra parandamiseks konfliktijärgsetes situatsioonides

14. Käesoleval ülevaateperioodil käivitati nii rahvusvahelisel kui ka riiklikul tasandil 12 arengukoostöö projekti, milles täielikult või osaliselt käsitleti naiste ja laste olukorda või soolist võrdõiguslikkust. Projektide elluviimiseks maksti 2014. aastal 419 049 eurot. Osa projekte on mitmeaastased. Nendele 12 projektile lisaks tuleb arvesse võtta, et naiste teadlikkuse, eneseabioskuste ja muude teadmiste suurenemine on enamiku arengukoostöö projektide kõrvalmõjaks. Info arengukoostöö kohta on kättesaadav Eesti arengukoostöö andmebaasis: https://rakendused.vm.ee/akta/andmed_otsing.php.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel

15. Res 1325 tegevusele selgemalt orienteeritud rahvusvahelistele organisatsioonidele andis Eesti 2014. aastaks tegevustoetusi kogusummas 375 000 eurot:

- ÜRO Arenguprogramm – 55 000 eurot;
- ÜRO Rahvastikufond – 60 000 eurot;
- ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Amet – 80 000 eurot;
- ÜRO tütarlaste hariduse algatus (UNGEI) – 30 000 eurot;
- ÜRO Lastefond – 150 000 eurot.

Täpsema ülevaate vabatahtlikest annetustest rahvusvahelistele arengukoostöö ja humanitaarabi organisatsioonidele leiab: <http://vm.ee/et/vabatahtlikud-annetused-rahvusvahelistele-arengukoostoo-ja-humanitaarabi-organisatsioonidele>.

16. Arengukoostöö raames eraldati rahvusvahelistele organisatsioonidele 2014. aastal kokku 145 000 eurot järgmiselt:

- relvastatud konfliktides esineva seksuaalvägivalla vastase võitluse ÜRO peasekretäri eriesindaja kaudu 20 000 eurot;
- ÜRO õigusriigi tugevdamise ja seksuaalvägivallavastase võitluse eksperdirühma 2014. aasta tegevuste toetuseks 50 000 eurot;
- UN Womeni projekti *Virtual Campus* (võrdõiguslikkuse ekspertide koolitamise projekt) elluviimiseks 30 000 eurot;
- UN Womeni ülemaailmse res 1325 uurimuse tegemiseks 15 000 eurot;
- ICC ohvrite sihtfondile (*Trust Fund for Victims*) 30 000 eurot.

17. Eesti on oma tegevuses rõhutanud, et EL-i arengukoostöö seisukohti kujundades tuleks konfliktijärgsete riikide puhul eraldi välja tuua res 1325 ja res 1820¹ põhimõtete järgimine. Samuti aitame kaasa ELi soolise võrdõiguslikkuse ja naise võimestamise tegevuskava (*EU Plan of Action Plan on Gender Equality and Women's Empowerment in Development 2010-2015*) rakendamisele. Eesti on res-ga 1325 seonduvat tegevust toetanud ka ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametis, ÜRO Lastefondis ja ÜRO Arenguprogrammi nõukogus.

18. Aastal 2014 eraldas Eesti humanitaarabiks kokku 2 844 400 eurot. Naiste ja laste olukorra leevendamise toetamine moodustab sellest summast umbes 95%, kuivõrd kõikide humanitaarabi projektide puhul on võimaluse korral arvestatud ka sooaspekti, mis näitab projektide asjakohasust naiste olukorra parandamisel. Toetatud on näiteks Süüria pagulaste olukorra leevendamist ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ning ÜRO Lastefondi vahendusel, samuti projekte Afganistanis, Kesk-Aafrika Vabariigis, Lõuna-

¹ ÜRO resolutsioon 1820 (2008) täpsustab relvastatud konfliktis levinud seksuaalse vägivalla kahju ja nõuab sellevastast võitlust konfliktipooltelt ja teistelt kaasatud osalistelt.

Sudaanis, Palestiina omavalitsuse territooriumil, Ukrainas ja Tšaadis. Samuti on toetatud ÜRO humanitaarasjade koordineerimise ameti piirkonna- ja riigikontore, ÜRO hädaabi keskfondi, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, ÜRO Palestiina Pagulaste Abiorganisatsiooni, ÜRO Lastefondi, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ning Maailma Terviseorganisatsiooni tegevust. Täpse ülevaate leiab: <http://vm.ee/et/arengukoostoo-ja-humanitaarabi>.

B. Riiklikul tasemel

19. Välisministeeriumi arengukoostöö vahenditest rahastatud kahepoolseid arengukoostöö projekte, mis täielikult või osaliselt käsitlesid naiste ja laste olukorda või soolist võrdõiguslikkust, oli 2014. aastal 12 (mõned projektid on mitmeaastased). Sihtriigid ja projektid olid järgmised.

- Afganistan: MTÜ Mondo jätkuprojekt Afganistani maapiirkondade tüdrukute hariduse ning naiste ja erivajadustega inimeste toimetuleku edendamiseks, mille käigus pakutakse Afganistani Char Baghi piirkonna 100 naisele kuuekuulist põhjalikku IT-koolitust vastavalt kohalike ettevõtjate vajadustele. Tulemuseks on Char Baghi piirkonna naiste paranenud tööhõive ja toimetulek. Projekti käigus parandatakse tüdrukutele antava hariduse kvaliteeti, koolitades 20 maakooli õpetajaid ja soetades neile IT-varustust. Samuti jätkub projekti abil õppetöö Jalalabadi Fatima Zahra koolis, kus õpivad erivajadustega vanemate lapsed ja orvud. Samas piirkonnas alustab tööd konservitehas, mille jaoks koolitati erivajadustega inimesi või nende pereliikmeid, kes saavad tehases tööle hakata. Projekti raames hinnati ka lõppenud tervishoiuprojektide mõju kogukondadele. Projekti elluviija MTÜ Mondo, kogumaksumus 67 408 eurot, 2014. aastal makstud 26 963 eurot.

Praeguseks on tänu koolitusele leidnud 30 naist püsiva töökoha. Ülejäänud naised veel õpivad ja pakuvad õpingute kõrval kogukonnaliikmetele teenuseid. Osalenud koolides õpib kokku 4276 õpilast.

Sõltumatu ekspert analüüsis MTÜ Mondo Põhja-Afganistanis korraldatud tervishoiukoolituse tulemusi. Kohalik kogukond hindas koolituse tulemusi heaks. Peamiste saavutustena toodi välja, et koolituse läbinud naised on oma külade elanikele pakkunud esmaabi põletuste, haavade ja verejooksude korral, samuti mõõtnud vererõhku ja suunanud vajadust mööda neid edasi haiglasse, näiteks liiga kõrge vererõhu või raskete düsenteeriajuhtude korral. 30 naist, keda uuringus jälgiti, on avanud oma nõustamispunktid kokku seitsmes külas: Char Toot, Sare Wolang, Taqche Khana, Koshkak, Tahti Joy, Qaraq Sali, Jame Pogha. Keskmiselt nõustab iga naine kuus umbes 30 inimest. Kõige rohkem on nõustatud põletushaavadega inimesi (241 juhtumit kuus), rasedus- või günekoloogilistes küsimustes (187 juhtumit kuus) ning düsenteeriajuhtumite korral (161 juhtumit kuus). Et küsitleti pooli kursusel osalenuid, on tegelikud arvud suuremad.

- Afganistan: MTÜ Mondo projekt jätkab haridustegevust MTÜ Mondo koostööpartneritega Afganistanis. Toetame Balkhi ja Samangani provintsi keskuses tervishoiuteenuste (eelkõige naiste tervis ja sünnitusabi) kättesaadavuse parandamist ja maapiirkondade tüdrukute koolihariduse kvaliteedi tõstmist. Projekti kogumaksumus 83 176 eurot, 2014. aastal makstud 7209 eurot.

- Afganistan: Naiste tervishoiu- ja IT-alase kutsehariduse kvaliteedi parandamine Herati, Balkhi, Nangarhari ja Faryabi provintsis Afganistanis. Projekt jätkab Mondo haridusalast arengukoostööd Afganistanis koos Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ämmaemanduse õppetooliga, projekti lõpptulemusel paraneb naiste tervishoid ja tööhõive Afganistanis. Projekti elluviija MTÜ Mondo, kogumaksumus 265 151 eurot, 2014. aastal makstud 132 575 eurot.

Kokku õpib viies koolis ämmaemandust 565 naist, paremast sünnitusabist saab kasu hinnanguliselt 50 000 naist Põhja- ja Ida-Afganistanis.

Projekti teine osa keskendub IT-haridusele. 100 naist Faryabi piirkonnast osaleb pooleaastasel põhjalikul IT-koolitusel, mille järel saavad nad asuda tööle kohalikes ettevõtetes ja koolides ning ise raha teenida. Samuti parandame tüdrukutele antava arvutihariduse kvaliteeti, koolitades 30 maakooli õpetajaid ja soetades 33 koolile IT-varustust.

- Gruusia: Kodanikuühenduste arendamist ja soolise võrdõiguslikkuse edendamist käsitlev projekt Samtskhe-Javakheti piirkonnas, mille eesmärgiks on demokraatia arengu toetamine Gruusias vähemusrahvustest naiste suurema kaasamisega otsuste tegemisse. Projekti otseseks eesmärgiks on Samtskhe-Javakheti piirkonnas elavate naiste, eelkõige armeenia ja teistest vähemusrahvustest naiste kodanikuaktiivsuse kasvu toetamine ning nende võimestamine osalemaks Gruusia ühiskonnaelus, poliitika kujundamisel ja otsuste tegemisel. Projekti otseseks sihtrühmaks on Samtskhe-Javakheti piirkonnas tegutsevate naisteühenduste esindajad. Projekti tulemusena on piirkonnas toimiv ühiskondlikult aktiivsete naiste koostöövõrgustik, sõnastatud on ühine tegevusplatvorm ning sihtrühma liikmetel on oskused ja teadmised tegevusplatvormi rakendamiseks. Projekti elluviija MTÜ Kodanikukoolitus, kogumaksumus 52 398 eurot, 2014. aastal makstud 20 960 eurot.
- Gruusia: Samtskhe-Javakheti piirkonna naiste ja laste õiguste nõustamiskeskuse loomine. Üldeesmärgiks on demokraatia arengu toetamine Gruusias naiste ja laste õiguste tagamise kaudu. Projekti otseseks eesmärgiks on Samtskhe-Javakheti piirkonnas tegutsevate valdkondlike vabaihenduste võimekuse loomine naiste ja laste õiguste nõustamisvõimekuse tagamiseks ja nõustamiskeskuse loomiseks. Projekti elluviija MTÜ Kodanikukoolitus, kogumaksumus 53 920 eurot, 2014. aastal makstud 26 960 eurot.
- Moldova: Moldova-Eesti koostööprojekt seksuaalselt ja füüsiliselt väärkoheldud laste abistamiseks, mille käigus koolitatakse Moldova lastega tegelevaid spetsialiste. Projekti maksumus 26 970 eurot, 2014. aastal makstud 11 042 eurot. Projekti elluviija on MTÜ Tartu Laste Tugikeskus.
- Valgevene: Valgevene-Eesti koostööprojekt väärkoheldud laste abistamiseks 2013–2014, mille käigus koolitatakse Valgevene lastega tegelevaid spetsialiste. Projekti elluviija MTÜ Tartu Laste Tugikeskus, kogumaksumus 25 567 eurot, 2014. aastal makstud 10 226 eurot.
- Kõrgõzstan: Noorte reproduktiivtervisealaste nõustamisteenuste ja tervisekasvatusalase pädevuse ja võimekuse tõstmine. Projekti elluviija MTÜ Eesti

Seksuaaltervise Liit, kogumaksumus 150 472 eurot, 2014. aastal makstud 75 236 eurot.

- Armeenia: Projekti „Lastele appi – ühendatud teadmised ja parim praktika Armeenia laste kaitseks!“ eesmärk on laste väärkohtlemise ennetamine, kindlaks tegemine, sekkumine ja vähendamine Armeenias. Eelkõige peetakse silmas inimkaubandust (nii seksuaalne väärkohtlemine, sunnitud kerjamine kui ka inimkaubandus laiemas mõttes). Eesti spetsialistid koolitavad Armeenia pedagooge ja psühholooge, kes omakorda jagavad oma teadmisi teiste Armeenia pedagoogide, vanemate ja lastega. Esmakordselt tehakse Armeenias laste väärkohtlemist käsitlev küsitlus koolides ning fookusgrupi intervjuud õpetajate jt võtmeisikutega laste väärkohtlemise ja inimkaubanduse teemadel, toimuvad vestlusringid ning rollimängud noortega. Küberkuritegude arv Armeenias laste ärilise seksuaalse ärakasutamise eesmärgil on oluliselt kasvanud. Teadlikkust suurendatakse ka laste väärkohtlemisest internetis. Projekti käiku ja tulemusi tutvustatakse Armeenia meedias. Projekti elluviija Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus, kogumaksumus 86 299 eurot, 2014. aastal makstud 34 521 eurot.
- Jeemen: Jeemeni kirjaoskamatutest peredest pärit tütarlaste koolitamist ja varajase abiellumise vähendamist käsitlev MTÜ Mondo ja Jeemeni mittetulundusühingu Youth Leadership Development Foundation (YLDF) koostööprojekt, mille käigus koolitatakse kirjaoskamatutest peredest pärit 12–21 aastaseid tütarlapsi Jeemeni Bani Al-Harethi ja Maeni piirkonnas. Koolitusprogrammid aitavad tütarlastel vastu seista probleemidele kogukonnas, näiteks vähene teadlikkus naiste õigustest, varajased abielud ja nende põhjustatud koolist väljalangemine. Projekti kogumaksumus 60 752 eurot, 2014. aastal makstud 24 301 eurot.
- Tadžikistan: Lääne-Pamiiri loodustoodete ja ökoturismi sektori areng – kogukonnapõhise naiste väikeettevõtluse toetamine Tadžikistanis. Projekt on ette valmistatud koostöös meie Poola partnerorganisatsiooniga Development Policy Foundation ja Tadžikistani MTÜga Guly Giyoh. Projekt aitab Gorno-Badakhshani autonoomses provintsis arendada (eelkõige naiste) väikeettevõtlust, loodustoodete ja ravimtaimede tootmist ja turustamist. Projekti elluviija MTÜ Peipsi Koostöö Keskus, kogumaksumus 36 997 eurot, 2014. aastal makstud 33 297 eurot.
- Palestiina: Koostöösidemete süvendamine Palestiina kolmanda sektori organisatsioonidega, et võimestada noori ja naisi Al Bireh' ja Tubasi piirkonnas ning edendada arengukoostööd ja maailmaharidust Eestis. Jätkuprojektiga kinnistatakse alustatud koostöö ja püüeldakse stabiilsema partnerluse poole, et jätkata põhjalikemate projektidega samades piirkondades. Projekti raames lähetatakse Eestist Palestiinasse neli vabatahtlikku, kellest kaks õpetavad Ramallah/Al Bireh' teatris Orient and Dance ning Jalazone pagulaslaagri keskuses, kumbki pool aastat, ning kaks töötavad Tubasi piirkonnas organisatsioonis Brothers Club (inglise keele õpetamine ja keskkonnateadlikkuse suurendamine). Projekti elluviija MTÜ Ethical Links, kogumaksumus 17 510 eurot, 2014. aastal makstud 15 759 eurot.

III. Soolaste teadmistega ekspertide arvu suurendamine ja väljaõpetamine ning üldisem teadlikkuse suurendamine naiste, rahu ja julgeoleku alal rahu ja julgeolekuga seotud struktuurides

20. Soolaste teadmistega ekspertide arvu suurendamine ja väljaõpetamine ei ole eraldiseisev tegevus, vaid tihedalt põimitud ametiasutuste põhitegevustesse. Teadlikkuse suurendamine naiste, rahu ja julgeoleku alal on võetud Eestis selgeks ja kõikehõlmavaks prioriteediks. Teema sisaldub näiteks nii Politsei- ja Piirivalveameti kui ka Kaitseministeeriumi ja tema haldusala asutuste tegemistes. Nimetatud asutuste tegevus on aga selgepiirilise vastustusala ning tulenevalt sellest üsna spetsiifiline, eelkõige aspektides, mis puudutavad rahvusvahelisi tsiviil- ja sõjalisi missioone ning operatsioone.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel

21. Politsei- ja Piirivalveameti koordinatsioonibüroo tegevuskavas sisaldub rahvusvahelistel tsiviilmissioonidel, rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses ja pikaajalistes välislähetustes viibivatele Politsei- ja Piirivalveameti ametnikele res 1325 põhimõtete tutvustamine. Missiooneelset koolitust, mille korraldab Välisministeerium, on kavas ka soolaste teadmiste täiendamine. Õppe maht sõltub missiooni iseloomust ja kohalikest oludest.

22. Kaitseministeeriumi vastutusala rahvusvahelisel tasandil on res 1325 põhimõtete käsitlemine rahvusvaheliste operatsioonide kontekstis olnud üsna tagasihoidlik ja kohtumistel on teemal peatunud vaid põgusalt. EL-i ja NATO operatsioonides, sealhulgas juhttasandil, on aga sooteema kasvava tähtsusega ning sellest teadlikkuse suurendamist tuleb toetada. Eesti eksperdid osalevad asjakohastes aruteludes.

B. Riiklikul tasemel

23. Justiitsministeerium on vastu võtnud vägivalla vähendamise arengukava aastateks 2010–2014 ning selle raames korraldasid mitmed MTÜ-d spetsialistidele mõeldud koolitusi nii perevägivalla kui ka inimkaubanduse teemadel, kus käsitleti samuti sooaspekti.

24. Res 1325 ja Eesti tegevuskava eesmärkide tutvustamisel ning üldise teadlikkuse ja toetuse suurendamisel nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil on väga aktiivne olnud Eesti NATO Ühing. 2014. aastal viis Eesti NATO Ühing koostöös Kaitseministeeriumi, NATO peakorteri ning Friedrich Eberti Fondiga ellu projekti „Naised ja julgeolek“, mis sisaldas kolme ümarlauda. Üritused keskendusid naiste rollile Eestis ja maailmas ning olid läbi põimitud kaitse- ja välispoliitiliste aruteludega. Ümarlaudadel käsitleti hariduse, kaitsepoliitika ja riigikaitse alateemasid. Sellega jätkati 2012. aastal loodud ümarlaudade formaati ning võib tõdeda, et iga üritusega suurenes nii osalejate kui ka esinejate ja huviliste arv. Lisaks toetati soolise võrdõiguslikkuse ja julgeoleku sidumist ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajatele mõeldud suvekoolis “Võrdne kohtlemine”, mis toimus 20.–22. augustini 2014. Infot NATO Ühingu tegevuse kohta selles valdkonnas saab siit: <http://www.eata.ee/yhingust/tegevused-2/naised-ja-julgeolek>.

- Projekti „Naised ja julgeolek“ eesmärgiks oli pakkuda osalejatele võimalus diskuteerida võimalikult laiahaardelises grupis naiste rolli üle Eestis ja välismaal. Kolme ümarlaua jooksul oli eesmärgiks võimaldada kuulajatel arutleda naiste rolli üle nii hariduse, kaitsepoliitika kui ka välispoliitika valdkonnas. Koondades sooaspektist huvituvaid ja teadlikke eksperte ning suurendades nende arvu läbi diskussiooniplatvormi tekitamise, sooviti ümarlaudadega panustada res 1325 Eesti tegevuskava täitmisesse. Lisaks sellele oli eesmärgiks arutleda julgeolekuaspektist lähtuvalt naiste rolli üle, keskendudes muu hulgas hariduse mõjule ja võimalustele

edendada soolist võrdõiguslikkust. Osalejate puhul oli eesmärgiks kutsuda välis- ja julgeolekupoliitika eksperte, õppejõude, Kaitseväes ja Kaitseliidus aktiivseid inimesi.

- Projekti raames korraldati kolm ümarlauda, mida ühendas teema “Naised ja julgeolek”. Ümarlaudadel osales kokku 113 inimest, millega ületati eesmärgiks seatud osalejate arv 90 inimest. Osalejate hulgas olid ministeeriumide ja avaliku sektori institutsioonide esindajad, ajakirjanikud, saatkondade esindajad ning üliõpilased. Ümarlaudadel osalenud lisati soovi korral meililoendisse.
- Ümarlaudadel tõdeti, et naiste potentsiaal on nii hariduses kui ka riigikaitstes täiel määral kasutamata, kuid võimalusi on üha rohkem. Sealjuures on naiste osatähtsus viimasel ajal märgatavalt suurenenud. Tõdeti, et naised hoiavad riigikaitse valdkonnast tihti eemal ühiskonnas juurdunud eksiirvamused soorollidest, mida on keeruline välja juurida. Samuti leiti, et eesmärgiks on eri vanustes naiste puhul võimalus valida tsiviilkodanikele sobivamaid ja käepärasemaid väljundeid, kuidas ja mil määral riigikaitsele panustada. Arvestades arengut ja kogemusi on võimalik alustada lihtsamatest töödest ning siirduda raskematele ja soovi korral ka tegevteenistusse. Tulevikku vaadates oleks oluline naiste panustamise ja võimaluste küsimustega rohkem tegeleda ja eesmärgiks peaks võtma naiste ja meeste võrdse arvukuse riigikaitstes. Edasi tuleks töötada selle nimel, et naised riiklikul kui ka organisatoorsel tasandil aidata, jättes olulisele kohale vabatahtlikkuse printsiibi.
- Püstitatud eesmärgid saavutati ning ümarlaudadel osales oodatust rohkem inimesi. Tähelepanuväärne on, et rohkem huvi tekitasid otseselt riigikaitse ja naiste vahelist seost loovad konverentsid. Osalejate nimekirjade põhjal võib järeldada, et teemad tekitavad enam huvi naiste seas, meessoost sihtrühmani jõudmiseks on vaja edaspidi teha täiendavat teavitustööd.

25. MTÜ Mondo maailmahariduskeskus pakub koolidele ning noortekeskustele ja -ühendustele koolitusi, materjale, näitusi, töötube ja dokumentaalfilme globaalsetel teemadel. Mitmed koolitused ja materjalid käsitlevad ka naiste elu, haridust ja õigusi arengumaades. Aastal 2014 läbis maailmahariduse süvaõppekursuse 24 õpetajat ning maailmahariduse suvekoolist võttis osa 35 õpetajat ja 12 noort.

Teadlikkust naiste ja tüdrukute hariduse olulisusest on jagatud ka HeaTeoTöö-päeval, kus Eesti koolilapsed koguvad oma vabatahtliku töö kaudu raha tüdrukute keskkooliõpinguteks Ghanas ja Keenias. Kevadel 2014 osales projektis 72 õpilast neljast koolist. MTÜ Mondo Tarkusefondi koguti üle 600 euro. Koolidelt on saadud ainult positiivset tagasisidet ja samamoodi ettevõtetelt.

26. Riigisisesele auditooriumile on soolise võrdõiguslikkuse temaatikat järjepidevalt avanud ka MTÜ Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus, tehes koostööd teiste aktiivsete kodanikuühendustega.

27. 2014. aastal olulisi muutusi res 1325 rakendamises Kaitseministeeriumi valitsemisalas ei olnud. 2013. aastal naistele loodud võimalust osaleda võrdsetel alustel meestega ajateenistuses on kasutatud aktiivselt. Kaitseväeteenistuse seaduse järgi saavad naised võtta endale kaitseväekohustuse ja asuda tegevväelasena tööle Kaitseväkke ning reservis oleva isikuna võtta osa õppekogunemistest või asuda ajateenistusse. Seaduse kohaselt saab ajateenistusse astuda 18–27-aastane (kaasa arvatud) vähemalt põhiharidusega naissoost

Eesti kodanik. Seadus näeb naissoost isikutele ette erisuse, mille järgi on ajateenistusse tulnud naistel õigus sellest 90 päeva jooksul loobuda. Vabatahtlikult ajateenistusse asunud noormeestel sellist õigust ei ole, sest nendel on kaitseväekohustus. Naissoost isikutel seaduse kohaselt automaatselt kaitseväekohustust ei ole. Sätte eesmärk on anda naistele ajateenistuse läbimise jooksul võimalus hinnata oma otsuse õigsust. 2014. aastal asus vabatahtlikult ajateenistusse 34 naist, aasta lõpu seisuga oli ajateenistuses 20 naist. Ühetaoline ajateenistus tagab, et kõik kaitseväelased alustavad samalt tasemelt, neile on antud võrdsed võimalused oma tugevusi ja võimeid näidata ning hiljem kaitsevälises karjääris edeneda. Ajateenistuses on kõik võrdsed, hoolimata päritolust, rahvusest, soost, elukohast, lõpetatud koolidest. Ajateenistus on baas, mille põhjal valitakse välja sõjalised juhid. Ajateenistuse sõjavälise väljaõppe raames ei korraldata spetsiifilist soolise võrdõiguslikkuse koolitust, vaid pigem rõhutakse koostöömimisele.

28. Kaitseväes oli 2014. aasta lõpu seisuga tegevteenistujatest (2866) 11,5% naisi (330) nii rivi- kui ka erialaametikohtadel, naised on Kaitseväes teeninud selle taasloomisest alates ja kõikidel juhtimistasemetel.
29. Res 1325 teemasid ohvitseride ja allohvitseride üldkoolituses ega väljaõppes eraldi ei käsitleta. Mõne teema raames sellekohast väljaõpet siiski antakse, näiteks õigus- ja kultuurialane väljaõpe ning missioonieelne konfliktipiirkonna kultuurikonteksti koolitus, kus käsitletakse inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse, humanitaarõiguse, naistevastase vägivalla ja inimkaubitsemise teemat.
30. Balti Kaitsekolledžis tutvustatakse res 1325 eesmärke ning Eesti ja rahvusvahelise tasandi tegevusi mitmel kursusel. Rahvusvahelise õppeasutusena pakub kolledž ingliskeelseid õppemooduleid või allmooduleid sellistel teemadel nagu inimõigused, rahvusvaheline humanitaarõigus, naistevastane vägivald ja inimkaubandus.
31. Põgusalt käsitletakse res 1325 teemat ka Kaitseministeeriumi korraldatavatel kõrgematel riigikaitsekursustel. Res 1325 riigisisese töörühma kaudu on Kaitseministeeriumil ja tema haldusala asutustel tekkinud hea koostöö Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskusega.
32. Lähtuvalt erialasest ja sõjavälisest väljaõppest saavad tegevteenistuses olevad naised osaleda välismissioonidel võrdsel alusel meestega. Keskmiselt on igas missiooni rotatsioonis kolm kuni viis naissoost isikut (seda küll peamiselt toetavates funktsioonides, nagu avalikud suhted, meditsiin, staabiohvitserid). 2014. aastal osales missioonidel kokku neli naissoost tegevväelast: kaks meedikut, üks varustusallohvitser ja üks teavitushvitser. Välismissioonidel osalejad järgivad rahvusvaheliste missioonide käitumiskoodekseid ning selle kohustuse täitmise järelevalve on missiooni juhtimistasandil tagatud. Reeglite rikkumise tuvastamisel tehakse vajalikud uurimistoimingud.
33. 2014. aastal külastas Kaitseministeeriumit NATO eriesindaja naiste, rahu ja julgeoleku küsimustes, suursaadik Marriët Schuurman ning kohtus kaitseplaneerimise asekanteriga. Kohtumisel tutvustati eriesindajale naiste rolli Eesti Kaitseväes ning arutati NATO edasiste tegevuste üle res 1325 alusel.
34. 2014. aastal osalesid Kaitseministeeriumi esindajad naistevastase vägivalla teemalisel kohtumisel Briti saatkonnas. 2015. aastal on plaanis jätkata Briti saatkonnaga koostööd naistevastase vägivalla ennetamise ja res 1325 vallas.

35. Naiskodukaitse üle-eestilise vabatahtliku naisi koondava organisatsioonina aitab kaasa kaitsetahte kasvatamisele ning toetab naiste ühiskondlikku aktiivsust ja nende sotsiaalsete oskuste arengut. Eesmärgiga suurendada iseenda, lähedaste ja laiemalt kogu rahva turvalisust koolitab Naiskodukaitse oma vabatahtlikke liikmeid, vanemaid kodutütred ning organisatsiooni mittekuuluvaid isikuid esmaabi põhiteadmiste alal. Samuti korraldatakse igapäevaturvalisuse kursust, mille tulemusena paraneb nii Naiskodukaitse liikmete kui ka kogu elanikkonna toimetulek ohutu keskkonna loomisel ja riskiolukordade ennetamisel. Kodanike harimise ja isamaaliste traditsioonide hoidmisega annab Naiskodukaitse oma panuse Kaitseliidu riigikaitse eesmärkide saavutamisse ja laiemasse ühiskonna arengusse. Naiskodukaitse kuuluab 31. detsembri 2014 seisuga 2171 naist (eelmise aastaga võrreldes on lisandunud 160 liiget) ja Kodutütardesse 3437 tütarlast. Kokku moodustavad Naiskodukaitse ja Kodutütardede liikmed Kaitseliidu liikmeskonnast ligi 24%. Kodutütred on arvuliselt isegi rohkem kui noorkotkaid, mis näitab riigikaitse suurt populaarsust tütarlaste seas.

- 2014. aastal korraldasid Naiskodukaitse, Eesti Politsei Naisühendus ja Sisekaitseakadeemia neljandat aastat järjest ühisürituse „Naistelt naistele“ (08.03.2014). Koguperepäeva eesmärk oli tutvustada naistele võimalusi, kuidas suurendada enda ja oma lähedaste turvalisust, ning pakkuda uusi teadmisi ja oskusi. Lisaks sooviti propageerida kodanikualgatust ning kasvatada inimeste teadlikkust naiste võimalustest ja ülesannetest jõustruktuurides. Ürituse rahaline tulu annetati Eesti Puuetega Naiste Ühenduste Liidule, millega aidati suurendada ühiskonna teadlikkust puuetega naiste probleemidest, mis omakorda aitab mõista ja ennetada soolist ebavõrdsust ning mitmekordset diskrimineerimist.
- Naiskodukaitse ringkonnad korraldasid igapäevaturvalisuse koolitusi, mille tulemusena paraneb Kaitseliidu, Naiskodukaitse ja Kaitseliidu noorteorganisatsioonide liikmete ning muu elanikkonna toimetulek ohutu keskkonna loomisel ja riskiolukordade ennetamisel. Suures osas Naiskodukaitse ringkondades viidi läbi kriisiabi ning enesekaitse koolitusi.
- Kohalikul tasandil on vabatahtlikud naiskodukaitsjad korraldanud heategevuslikke loteriisid, millest saadud tuludega on toetatud kohalikke naiste varjupaikasid, perekodusid ja Carolin Illenzeeri Fondi.
- Naiskodukaitse on 2014. aasta jooksul pidevalt arendanud oma väljaõppesüsteemi ning tõhustanud avalike suhete alast tööd, mille eesmärgiks on kaasata vabatahtlikku riigikaitsetegevusse võimalikult suur osa Eesti naistest.
- Naiskodukaitse andis märkimisväärse panuse Eesti Vigastatud Võitlejate Ühingu poolt esmakordselt läbiviidud heategevuskampaania „Anname au!” kordaminekusse. Kampaania kutsus üles kandma veteranipäeva eel ja ajal Sinilille rinnamärki Eesti Kaitseväge ja Kaitseliidu veteranide ning nende lähedaste toetuseks. Naiskodukaitse ringkondade abiga koguti ligi 25 000 eurot, mis on pea pool vajaminevast toetussummast. Sinilille rinnamärkide müügiga koguti annetusi Ida-Tallinna Keskhaigla taastusravikliinikusse kõnniabiõnne ostmiseks.

36. Sotsiaalministeerium tegeles igapäevaselt soolise võrdõiguslikkuse edendamise, naistevastase vägivalda vähendamise ja inimkaubanduse vastu võitlemisega.

- Sotsiaalministeeriumi projektitaotlus naistevastase ja perevägivalda ning inimkaubanduse teemade arendamise Norra-poolseks finantseerimiseks rahuldati 2012. aastal ning tegevusi (teavituskampaaniad, teenuste arendamine, ennetustöö, koolitused jm) hakati ellu viima 2013. aastal. Projektid jätkusid 2014. aastal ning kestavad 2015. aasta lõpuni, programmi ametlik lõpp on 2016. aastal. Samal perioodil rakendatakse samuti Norra finantsmehhanismist kaasrahastatavat soolise

võrdõiguslikkuse ning töö ja pereelu tasakaalu programmi. Selle programmi raames viiakse ellu ka mitmeid projekte, mille eesmärk on lõimida soolise võrdõiguslikkuse teemasid kõrgharidusõppesse, s.h õpetajaõppesse, mis tagab nende teemade asjatundlikuma kajastamise ka üldhariduskoolides ning ühiskonnas laiemalt.

- 2014. aastal korraldas Sotsiaalministeerium koos Põhjamaade Ministrite Nõukoguga seksuaalvägivalla vastu võitlemise nädala. Toimus konverents, kus osalesid korrakaitsetöötajad, prokurörid, ohvrite esindajad, kohtunikud, kriminaalhooldajad, vägistamisohvrite kriisiabi töötajad, meditsiinitöötajad, nõustajad jne. Kogemusi jagasid Ühendkuningriigi, Soome, Islandi ja Eesti spetsialistid. Konverentsi läbivaks teemaks oli seksuaalvägivalla ohvrite märkamine ning probleemiga tegelemine. Konverentsi sai jälgida Postimehe veebilehel. Konverentsile eelnes politseinikele ja prokuröridele mõeldud kahepäevane koolitus, mis kujunes väga edukaks. Politseinikud on juba uurinud, kas oleks võimalik saada samalaadseid koolitusi ka tulevikus. Konverentsil osales 118 eksperti, koolitusel 50.
- Euroopa Komisjoni programmi "Progress" alusel käivitus 2014. aastal projekt „Vägivallavaba põlvkonna kasvatamine“, mille sihtrühmaks on 14–25-aastased noored. Tegemist on naistevastast vägivalda ja seksuaalvägivalda ennetava projektiga. Projekti raames toimus suur meediakampaania „Ava silmad“ (2015 märts, kampaania II laine). Lisaks meediakampaaniale ilmuvad suuremates ajalehtedes regulaarselt artiklid vägivallast, poisse ja tüdrukuid koolitatakse naistevastase ja seksuaalvägivalla teemal.
- 2014. aastal toimusid Justiitsministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Sotsiaalkindlustusameti eestvedamisel võrgustikukoolitused perevägivallaga igapäevaselt kokku puutuvatele spetsialistidele. Kokku pakuti Ida-Virumaal, Pärnus, Tartus ja Tallinnas koolitust 280 spetsialistile. 2015. aastal on plaanis samalaadseid koolitusi jätkata.
- Sotsiaalministeerium korraldas koostöös Eesti Evangeelse Luteri Kirikuga Harjumaal kuus infopäeva, mille raames koolitati lastekaitsetöötajaid, õpetajaid ja sotsiaaltöötajaid märkama perevägivalla juhtumeid ja neile reageerima.
- 2014. aastal korraldati ESF programmi „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine 2011–2013“ raames ametnikele kahepäevane koolitus, mille eesmärk oli anda teadmisi ja praktilisi oskusi struktuurivahendite kasutamisel soolise aspekti arvestamiseks. Osalejaid oli 12. Sügisel tutvustati lühidalt soolise võrdõiguslikkuse ja soolõime teemat Rahandusministeeriumi korraldatud seminaril 63-le struktuurivahendite administratsiooni töötajale.
- 2014. aastal abistati nelja ametlikult tuvastatud inimkaubanduse ohvrit (kolm seksuaalse ekspluateerimise ja üks tööorjuse juhtum). Lisaks nõustas MTÜ Eluliin 280-t prostitutsiooni kaasatud naist, kellest osa suhtes oli inimkaubanduse kahtlus. Samuti abistas MTÜ Living for Tomorrow inimesi 43 tööalase ärakasutamise ja ühe võimaliku fiktiivabieliu juhtumi puhul. Mõlemaid mittetulundusühinguid rahastas Sotsiaalministeerium ja osaliselt Norra finantsmehhanism. 2014. aastal rahastas Sotsiaalministeerium naiste varjupaiku-tugikeskuseid, samuti said kaks uut varjupaika raha Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu. Nõustamisteenuseid toetati ka Norra finantsmehhanismist kaasrahastatava soopõhise vägivalla ja inimkaubanduse vähendamise programmi kaudu.
- 2014. aastal toetas Sotsiaalministeerium Eesti Evangeelse Lutheri Kiriku Perekeskse perenõustamise keskuse tööd. Perekeskus on mõeldud vähekindlustatud peredele ja 80% pöörduvatest klientidest on seotud perevägivallaga.
- 2014. aastal toimus sunniviisilise töö teemadel neli koolitust (Tallinnas, Pärnus, Jõhvis, Tartus). Koolitused korraldas Sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse

osakond koostöös Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna ja MTÜga Living for Tomorrow. Osalesid Tööinspeksiooni ning Politsei- ja Piirivalveameti töötajad ning teised professionaalid, kes teevad sunniviisilise töö juhtumite korral koostööd. Koolitust toetas Euroopa Sotsiaalfondi programm „Tööga seotud terviseriskide vähendamine ja töösuhete kvaliteedi parandamine 2010–2014“.

- 2014. aastal korraldas Sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse osakond seminari "Inimkaubanduse ohvrist kannatanuks". Seminari eesmärk oli parandada ametkondade võimet inimkaubanduse ohvreid märgata ja juhtumeid menetleda. Osalesid Tööinspeksiooni, Sotsiaalkindlustusameti, Politsei- ja Piirivalveameti, prokuratuuri, asenduskodude ja MTÜde esindajad ning ministeeriumide ametnikud, kelle töövaldkonda sunniviisiline töö või seksuaalne ärakasutamine kuulub (kokku 55 spetsialisti). Seminari kontseptsiooni aitasid Sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse osakonnal välja töötada Politsei- ja Piirivalveameti, Tööinspeksiooni, Sotsiaalkindlustusameti, Prokuratuuri ning MTÜ Living for Tomorrow ja Justiitsministeeriumi esindajad.
- Toimusid teabeüritused eri sihtrühmadele.
 - MTÜ Eluliin korraldas Norra finantsmehhanismi ja Eesti riigi rahastatava projekti raames kolm koolitust juristidele (Tartus, Jõhvis, Tallinnas). Teemadeks olid inimkaubandusohvrite juriidiline nõustamine ning mittevaralise ehk moraalse kahju hüvitamine ohvritele.
 - MTÜ LFT pidas Sotsiaalministeeriumi rahastusel kutsekoolides inimkaubandust ennetavaid loenguid (kokku 30) ning korraldas muid teavitussüritusi, muu hulgas Norra finantsmehhanismist rahastatud projekti² toel.

IV. Naiste osalemisvõimaluste laiendamine rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel ning naiste esindatuse suurendamine rahvusvahelistel rahu ja julgeoleku tagamisega seotud ametikohtadel

37. Rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel ja -operatsioonidel naiste osalemisvõimaluste suurendamine on tihedalt põimitud ametiasutuste tegevustesse. See omakorda on määratud selgepiiriliste vastutusalaadega ning on sellest tulenevalt ka üsna spetsiifiline.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel

38. ICC osalisriikide assamblee president oli 2014. aasta lõpuni suursaadik Tiina Intelmann. Alates detsembrist 2011 oli ta valitud sellele ametikohale kui erakorraline ja täievoliline suursaadik ICC küsimustes (*Ambassador-at-Large for International Criminal Court*). Tiina Intelmann oli esimene naine sellel ametikohal.

39. Kaitseministeeriumi vastutusallas on Eesti seisukohti res 1325 ja rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide kontekstis esitatud mitmesugustes rahvusvaheliste organisatsioonide aruteludes.

² MTÜ LFT projekti kirjeldus: <http://www.lft.ee/inimkaubitsemine/projektid-2-1/norra-finantsmehhanism-2009-2014>.

B. Riiklikul tasemel

40. Sooline võrdõiguslikkus riigisisestel konkurssidel on tagatud laiemalt kui ainult rahu ja julgeolekuga seotud ametikohtade täitmisel. Sobiva naiskandidaadi olemasolul ei ole tema kandidatuuri esitamine kuidagi piiratud. Samasugune sooliselt tasakaalustatud lähenemisviis kehtib ka rahvusvaheliste ametikohtade täitmisel, millest tulenevalt ei ole peetud vajalikuks koostada eraldi naiskandidaatide andmebaasi.

41. Politsei- ja Piirivalveameti poolt mehitatavatele rahvusvahelistele missioonidele saavad oma kandidatuuri esitada kõik Politsei- ja Piirivalveameti teenistujad, sõltumata soost. Seetõttu ei ole seni koostatud ka spetsiaalset analüüsi meetmetest, mis võimaldaksid suurendada naiste osalust rahvusvahelistel missioonidel. 2014. aastal viibis välismissioonidel neli naisteenistujat: soolise võrdõiguslikkuse ja inimõiguste ekspert, EUPOL-Afganistan (EL politseimissioon Afganistanis); rahvusvahelise politseikoostöö üksuse operatiivametnik, EULEX-Kosovo (EL õigusriigi missioon Kosovos); toetusmissioon Afganistanis (Resolute Support Mission – RS-A); OSCE erimissiooni vaatleja Ukrainas.

27. jaanuaril 2014 korraldati Eesti Politsei Naisühenduse algatusel ja Eesti Naisteühenduste Ümarlaura rahastamisel Eesti Politsei Naisühenduse vestlusring teemal „Naiste osalemine rahvusvahelistel missioonidel. Ootused ja tegelikkus“. Sihtrühmaks olid rahvusvahelistel missioonidel osalemisest huvitatud Politsei- ja Piirivalveameti naisteenistujad. Eesmärgiks oli naiskolleegide teadlikkuse suurendamine missioonile kandideerimisest ja missioonil osalemisest missioonidel osalenute kogemuste näitel. Kogemust oli palutud jagama missioonidel käinud Politsei- ja Piirivalveameti teenistujad (nii mehed kui ka naised). 12. ja 13. detsembril 2014 toimunud I riigisisestel tsiviilmissioonide koolitusel osales kolm Politsei- ja Piirivalveameti ametnikku, kellest kaks oli naissoost.

42. Kaitseministeeriumi haldusala kohta saab väita, et enamikule operatsioonidele ja positsioonidele on naiste kaasamine võimalik. Positsiooni ja ametikoha valikut mõjutavad aga operatsiooni sihtriigi kultuuriline eripära, üksusele pandud ülesanded, asjaolu, kas panustatava üksuse koosseisus on Eestis vastava väljaõppega naisi jne.

43. Naiste ajateenistusse võtmise toimingutes ja neile antavas väljaõppes erinevust meestega võrreldes pole. Samamoodi kui noormehed peavad ka ajateenistusse asuda soovivad naised läbima tervisekontrolli ja vastama ajateenija tervisenõuetele. Ajateenistuses olles on naistel samasugused õigused ja kohustused nagu meestel. Ajateenistuse läbinud naistel on nagu ajateenistuse läbinud meestelgi kaitseväekohustus, millest ei saa enam loobuda. Isiku andmete kandmise järel kaitseväekohustuslaste registrisse on omal soovil kaitseväekohustuse võtnud isikul samasugused õigused ja kohustused nagu kohustuslikus korras kaitseväeteenistusse kutsutud ja tegevteenistusse asunud isikutel.

44. Kehtivate õigusaktide alusel on naistel võimalik liituda Kaitseväega ka Kaitseleidi kaudu, mille tegevliikme sõdurioskuste baaskursust tunnustab Kaitsevägi kui naissoost isikute jaoks küllaldast väljaõpet kandideerimaks sõjaväelise juhtimise I astme kõrgharidusõppesse Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes.

45. Riigisiseste konkurssidega mehitatavatel rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel ja -missioonidel osalemine on vabatahtlik ning kandidaate – nii mehi kui ka naisi – koheldakse võrdselt kooskõlas soolise võrdõiguslikkuse seadusega. Kaitseministeeriumi haldusala kohta saab väita, et enamikule operatsioonidele ja positsioonidele on naiste kaasamine võimalik. Praeguseks ei ole eraldi analüüsitud meetmeid, mis võimaldaksid suurendada naiste osalust rahvusvahelistel missioonidel, ega peetud vajalikuks koostada eraldi naiskandidaatide andmebaasi. Ainult naistele mõeldud teavitus- ja värbamiskampaaniaid ei ole korraldatud, kuid seoses uue kaitseväeteenistuse seaduse rakendamisega jagasid Kaitseministeerium ja Kaitsevägi asjakohast teavet meediakanalite kaudu.
46. Naiste võimalusi kandideerida päästja ja muudele päästeteenistuja ametikohtadele (sh missioonid) pole piiratud, vabadest ametikohtadest teavitatakse võrdsel alustel kõiki nii siseveebis kui ka avalikes allikates. Päästja ametikohale on naised kandideerinud, kuid füüsilised katsed on päästja ametikoha nõuete kohaselt ühtsed ja erandite tegemine kandideerija sugu arvestades ei ole võimalik, sest päästesündmuse korral tuleb kõigil reageerida samamoodi. Naised osalevad päästesündmustel vabatahtlikena, samuti on nad esindatud Eesti päästemeeskonnas nii missioonidel (päästemeeskondades tegutsevad naised nt meditsiinalal, samuti koerajuhtidena) kui ka koolitustel.